

• Løssalgspris 25 øre

Nr. 3 — 3. årg.

Mandag 21. mars 1949

HEIMEFRONTLEDER AVSLØRT som gemen truselbrevskriver

HAN SØKTE Å KASTE MISTANKEN OVER PÅ TO SAKESLOSE MENN

Den samme taktikk bruker «Verdens Gang» når det dukker opp anonyme truselbrev. Det samme middel synes for simpelt når det gjelder å holde hets-stemningen oppe mot tidligere NS-medlemmer.

«NAZISTER TRUER STØRTINGSMENN», heter det i en førstesides tittel i Paal Bergs hets-organ «Verdens Gang» nr. 50. Den bygger på følgende meddelelse:

«Fåere tingmenn som har tatt og stemt mot å vise for stor mildskap mot landssvikene — har fått truselbrev».

Brevene som er postlagt forskjellige steder i landet, advarer tingmennene om at dersom de ikke endrer sin landssvikpolitikk — bør de ikke forvente seg for trygge beretninger.

VI GÅR UT FRA at de omtalte brev er oversendt til politiet, og at etterforskning er satt i gang. Vi synes derfor at det er noe forhastet av «Verdens Gang» å heve hetsstemningen til tingmennene. Det kan ikke godt være andre, f. eks. folk av samme innstilling som de der fylker «Verdens Gang» spalter med hets mot egne landsmenn. Det har nemlig vist seg, at heimefrontens folk ikke er så nye med hvilke midler de bruker for å ødelegge menneskesker.

En historie som «Verdens Gang» og den øvrige dagspresse kjedelig har tiet med, koster nemlig ikke noe flatterende lys over de «gode nasjonale nordmenns» virksomhet, når det gjelder å kenne sine landfolk motstandere til livs.

I all korthet vil vi gjengi de siste sensasjonelle avsløringer omkring truselbrevaffæren fra Imsland, Ryfylke.

I oktober 1945 fikk nåværende kriminalsjef Chr. Bennecke, Stavanger, skolebestyrer Sørensen, Sauda, reservekonstabel Olsen, Sauda, og heimefrontlederen i Imsland, Håkon Asbø følgende brev:

(25/10 1945). «Vi har besluttet oss til å utrydde hele jøssinggruppet. Etter landtrekking er det falt i Dens lodd å bli en av de første. Vi har god tid.

Når Dens dag kommer, er det ikke for Dem å vite. Det kan bli i morgen, som en uke eller to måneder. De kan bli skutt, stukket ned, ankomme ved en ulukke, eller sone om kvelden for aldri å vilke mere. Dønnen er fatt. Være menn sender skilsmisse».

(28/10 1945). «Dønnen Dens er fatt. Dens vil kenne Dens. Hvis Dens testamentet skade. Være».

HÅKON ASBØ HADDE REKKE vært den store og ansvarshavende heimefrontleder han var

se seg å være, hvis han hadde latt dette brev gått upraktet hen. Pr. omgittende reiste han til Sauda og reiste forholdet til politiet. Og som den tremende angiver han var, antydte han at han mistenkte brødrene Skibevåg i Imsland for å ha skrevet disse truselbrevene.

I 1943-41 hadde Bernhard Skibevåg fungert som ordfører etter anmodning av fylkesmannen, men i 1945 ble han fjernet av NS. Det at han hadde vært ordfører var en utligvelig synd i Håkon Asbøs øyne. For når en mann hadde latt seg bruke som ordfører på det tidspunkt, var det grunn nok for Asbø å heve hetsstemningen mot dem som bak truselbrevene.

POLITIET SOM TOK saken meget alvorlig, og gjorde sitt beste for å få den oppklart, fant imidlertid ikke noen beviser for at brødrene Skibevåg stod bak.

Derimot førte heldige omstendigheter til, at politiet kunne bevise at det var Håkon Asbø — heimefrontleiden selv, som hadde skrevet brevene. Asbø tilstod, og i sin forklaring til politiet, sier han:

Motivet for min beslutning er det at jeg tenkte at truselbrevene ville komme til å påskynde oppgjøret med NS og landssvikene.

Og videre sier han:

Jeg har ureklukkende foretatt denne handling for å få has på NS-medlemmene og landssvikene.

DISSE «EDLE MOTIVER» fra heimefrontleiden side, ledet til at politimester Odd Galtung Eskeland i langere tid led saken. Hva skulle han gjøre? Han var mest tilbøyelig å henlegge saken. Hvilket også framgår av følgende brev som politimesteren sendte statsadvokaten i Rogaland den 8. mars 1946, i anledning denne sak:

«Jeg har vært meget i tvil om påtaleunnlatelse (uth. her) ville være det adekvate reaksjonsmiddel, men er blitt støttet ved innstillingen om domsbehandling som det rette, alle hensyn tatt i betraktning ... Jeg tillater meg å foreslå at saken sendes Ryfylkes forhørsrett til rettslig avhør og eventuell summarisk dom».

HADDE DET VÆRT EN NS-MANN er vi helt sikker på at politimester Eskeland ikke hadde hatt særlige vanskeligheter med å ta beslutning. Og straffen hadde nok blitt både «streng og rettferdig».

At det ikke har vært greit å være politimester Eskeland, forstås vi meget godt. Han har vært medlem av politiet i idet heimefronten søkte å øve press på politimesteren for å få ham til å frafalle tiltale. Det framgår av følgende brev fra distriktsveterinær Olav Haraldstad, datert den 3. februar 1946:

«Ad sak anonyme truselbrev — Håkon Asbø».

Jeg vil som heimefrontens kontaktpunkt for Sand, Suldal og Imsland få lov til å tiltre den inntrengende anmodning til Dem fra skolebestyrer Søren M. Sørensen, Sauda, som var Heimefrontens kontaktpunkt i Sauda om å frafalle tiltalsbeslutningen overfor lærerskoleelev Håkon Asbø, f. t. Stord lærerskole, i hets truselbrev til Søren M. Sørensen, hjelpepolitikonstabel Aksel Olsen, Sauda, og kriminalsjef Bennecke, Stavanger. Eventuelt ordne saken i det stille (uth. her) med bot eller lignende.

En publisitet omkring dette vil nemlig stille heimefrontgruppene i bygdene her inne som skyteskiver for hets og latterliggjørelse fra de nasjonale side i alle bygder her inne, idet Asbø illegal virksomhet nå er akkurat kjent. Dertil vil det sikkert ligge høy grad av akade etterforskningen i en rekke saker mot økonomiske landssvikere i Imsland, hvor Asbø er anmelder. Jeg er kjent med at Asbø har fått i oppdrag av kriminalsjef Bennecke personlig å melde fra om de økonomiske landssvikere i Imsland».

På slutten av sin skrivelse opplyser herr Olav Haraldstad politimesteren om, at mottakerne av truselbrevene er enig i at saken bør henlegges eller ihvertfall ikke offentliggjøres. Samtidig skriver Haraldstad at han hadde inntrykk av at Asbø stod på «en guttebjokks stadium».

DETTE AT HAN STOD på «en guttebjokks stadium», for hindret dog ikke, at han var blitt leder av heimefronten i sitt di-

Arbeid 1945—1949

Hvorledes de dødsdømte henrettes i Norge av i dag

London-regjeringens forskrifter i 10 punkter

Siden den brutale skyting av professor Ragnar Skjæcke, er det blitt stille om dødsstraffen og henrettelsen, men loven om dødsstraff gjelder fremdeles, og da kan det ha sin interesse å kjenne til de forskrifter som Det Kongelige Justis- og Politidepartement, Fængselsstyret, sendte til landets politimestre 3. august 1945, undertegnet av Kyhn Gløersen og parafert av Ole Børse.

Det lyder slik:

Ved Kongelig resolusjon av 27. juli 1945 er det i henhold til provisorisk anordning av 16. februar 1945 om rettsgang i landssviksaker bestemt at fullbyrdelse av dødsstraff, som idømmes i borgerlige saker, skal skje i samsvar med følgende regler:

1. Fullbyrdelse av dødsstraff skjer i Oslo, Bergen, Trondheim eller Tromsø, hvor der finnes en offentlig rettsrett i dette øyeblikk. Hvis dødsstraffen idømmes for legemsmedlemskap eller i tilknytning til en av de nevnte byer, blir den utført offentlig eller offentliggjort i overensstemmelse med 2.
2. Fullbyrdelsen foretas av politimesteren i det distrikt som saken kommer til. Politimesteren kan stille en annen politi-

betmann i sitt sted. I tvisttilfelle bestemmer rikssadvokaten, hvem som skal forestå fullbyrdelsen.

3. Til skytingen behøver politimesteren en polititropp på 1 befalingsmann og 10 menige. Troppen må bestå av sveide skyttere som er minst 25 år gamle. Hvis politimesteren ikke selv har rådighet over et tilstrekkelig antall sveide skyttere, kan han gjøre henvedelse til rikspolisjefen, som i tilfelle uttar troppen.
4. Fullbyrdelsen skjer skillett med morgenstund eller at dødsstraffen har fått beskjed om at straffen skal fullbyrdes. Hvis vedkommende politimester bestemmer det, kan fullbyrdelsen skje gjennom fængselspresten.

(Fort. 2. side)

Hustad tvangsarbeidsleir er Norges lille Sibir

Når direktør Enge er i Molde og inspektøren sover middag, kan vaktmesteren ikke la fangene motta besøk

Fotografering fra riksvegen søkes forbudt. Pressen forbydes adgang

Hva er leirledelsen redd for? Myndighetene må undersøke forholdene

Da vi søndag 13. mars ved en tilfeldighet fikk anledning til å bli med et selskap fra Trondheim på et besøk til Hustad Tvangsarbeidsleir, ble vi ikke lite forbauset ved å bli nektet adgang til å besøke kjente i leiren.

Leiren ligger ute på de værharde Farstadmyrer, og akkurat da vi kom der, snedde det ganske kraftig. Vi fikk uvegerlig et inntrykk av at vi var kommet til Norges Sibir.

Og anderledes skulle inntrykket av stedet heller ikke bli. Men dette var de stedlige myndigheters skyld.

De vaktene som mottok oss gjorde et forholdsvis velvillig inntrykk. Men vi fikk straks en forståelse av at vanskelighetene med å få snakke med noen av våre kjente, var nærmest uoverkommelig.

Det var søndag ettermiddag i 4-tiden. Direktør Enge var i Molde. Nestkommanderende, en eller

annen, lå og sov. Han kunne øystrikt og som sådan, hadde fått viktige oppdrag av politiet som anmelder. Vi kjenner igjen dette fra andre steder. Det var som oftest undermålere og de mest ansvarsløse og skrupelløse som lot seg bruke, og følgene uteble heller ikke.

For å skape minst mulig blest om denne saken, ble etterforskernes pålagt taushetsplikt.

Den 30. mars 1946 ble Håkon Asbø dømt til fengsel i 6 måneder — betinget dom — 5 år uten tilsyn. Domfældte vedtok på stedet.

På grunn av den store stillhet som denne sak ble omgitt med, var det bare rent tilfeldig at en fikk rede på at her forelå en betinget dom.

Dessverre er det ikke bestandig vist samme hensynsfullhet. Hvilken åndelig terror har ikke politiet gitt tillatelse til i disse snart 4 år, gjennom en uhemmet og hatspreget avis-skrivning mot våre ulykkelige landsmenn som har fått «landssviker»-stempelen på seg? Det politiet på dette område har gitt tillatelse til, vil aldri — nei aldri bli glemt.

Skibeavgs juridiske rådgiver i Stavanger skriver om dommen over Håkon Asbø:

«Noen lovlig adgang til «summarisk dom» eller betinget dom var her vel neppe. Statsadvokaten skriver 23. april 1946: «Jeg peker på at minimumsstraffen for forbrytelser mot str.l. § 168 er 6 måneder. Da domfældte foruten å ha overtrådt denne paragraf er dømt for 2 forbrytelser mot str.l. §§ 227 og 233 burde formentlig straffen vært satt høyere enn 6 måneder, og overensstemmende med mitt forslag satt til 8 måneder». Vedkommende advokat si-

ensynlig ikke forstyrres. Den tredje i rekken lyktes det omsider å få tale med på riksveien som går mellom leiren og funksjonærboligene. Han syntes nok det gikk for vidt da vi tillot oss å ta et par bilder av leiren, og kom ut for å kreve filmen utlevert. Men dette gikk dog ikke på tross av trusler. Dette var vaktmesteren.

Vi talte pent med mannen, og søkte gjøre ham begripelig med at man reiser ikke fra Trondheim til Hustad i Romsdalen, ja endog ikke fra Kristiansund, for bare å se leiren, vi ønsket bestemt å tale med i det minste en hver av våre kjente. Men nei, her var det ikke mulig å komme innenfor den forøvrig så beskjedne hønsenetting.

Vaktmesteren deklarerer ugjenkallelig at her kan ingen av dere komme inn.

Vi gjorde ham også oppmerksom på at i andre leirer, er det mulig å besøke fanger.

«Men her er det uråd», sa vaktmesteren. Og på direkte spørsmål erklærte han: «Det tar jeg ansvaret for.»

Da vi hadde reist masser av mil for å besøke våre kjente, ble vi temmelig forbauset over denne opptreden fra vaktmesterens side.

Vi kunne ikke finne annen forklaring enn at det var ting i leiren som leirledelsen var redd for vi skulle se. Da vi gjentagne ganger ga uttrykk for denne mistanke, sa dog vaktmesteren at så var det ikke.

Men vi føler oss på ingen måte beroliget av vaktmesterens svar. Vi godtar det ikke uten videre.

Etter dette tillater vi oss å tro at dette Sibir på Farstadmyrene er Norges verste konsentrasjonsleir.

er også: «Etter min helligste overbevisning er her begått større forbrytelser etter — enn under krigen — hos oss. Krig er krig, da må en være forberedt på alt, men fred og fredsforhold må bedømmes etter en helt annen målestokk. VI HOLDT IKKE MAL».

JA, SLIK ENDTE denne heimefronthelts innsats for «landets frigjøring».

Vi er enige i at anonyme brev er noe svineri, men anonym angiveri er ennå verre. Men «Verdens Gang» er ikke et hår bedre med sine generelle beskyldninger mot «nazistene» hvormed formodentlig menes forhennevende medlemmer av forsvarspartiet Nasjonal Samling.

Årsaken skulle vel ikke være, at sympatien for de mishandlede NS-medlemmer stiger faretruende, og at det må reises en hetzkampanje for om mulig å ødelegge det som nå forberedes?

Det skal være ca. 150 politiske fanger i disse brakkene. For alt det vi vet etter dette besøket, kan fangene ta skade både legemlig og åndelig av oppholdet der ute.

Vi fikk ingenting vite og ingenting se, på tross av at vaktmesteren fikk grei beskjed om hvem vi var. Det var nei og atter nei.

Presse og publikum skal altså intet vite om det norske Sibir. Bare dette sier ikke så lite.

«Dette er et fengsel», sa vaktmesteren. Altså et verre fengsel enn noe annet sted i landet, på tross av at navnet er tvangsarbeidsleir.

Vi spør Fengselsstyret og Stortingets justiskomite:

Er det særegenhet reglement for Hustad Tvangsarbeidsleir?

Og vi henstiller til de samme myndigheter å sette i gang en øyeblikkelig og grundig undersøkelse av forholdene ved den allerede beryktede Hustad Tvangsarbeidsleir.

Det norske folk ønsker å være et noe sivilisert folk. Og når myndighetene i denne fredens tid med forkjærlighet holder tusener av hederlige mennesker innesperret for deres politiske meningers skyld, da er minstekravet at leirene og fengslene bærer preg av sivilisasjon og humanisme.

Hustad Tvangsarbeidsleir er f. t. en skam, ikke bare for Romsdalen, men for det hele land.

Hvorledes de dødsdømte

Forts. fra 1. side.

- Under fullbyrdelsen bindes domfældte til en pel eller vegg og gis bind for øynene. Eksekusjonstroppen skyter med gevær eller karabin på en avstand av 5 meter. Befalingsmannen deler ut de ladede våpen hvorav 2 kan være ladd med løs patron. Viser domfældte etter skytingen tegn til liv, gir befalingsmannen ham dødsskuddet.
- Politimesteren tilkaller 1 eller 2 leger til fullbyrdelsen og tillater representanter for offentlige myndigheter å være til stede. Likeså har forsvareren og i tilfelle den prest som har beredt domfældte til døden adgang. De tilstedeværende har taushetsplikt.
- Etter at den ansvarshavende lege har konstateret at døden er inntrådt, blir liket uten opphold å besørge kremert. Hvis domfældtes pårørende forlanger det, blir asken å utlevere til dem for bisettelse. I motsatt fall besørger bisettelsen av politimesteren. Bisettelsen skjer i et hvert tilfelle i stillhet.
- Snarest mulig etter fullbyrdelsen gis domfældtes pårørende beskjed om denne. Når det er bekreftet at beskjeden er mottatt, underrettes Justisdepartementet som tillater pressen en kort meddelelse om at dommen er fullbyrdet eller i tilfelle at benådning er avslått og at dommen er fullbyrdet ved skyting. Hverken pårørende eller pressen må gis noen meddelelse om at benådning er avslått eller at dommen er beordret fullbyrdet før fullbyrdelsen er skjedd.
- Etter hver skyting må sporene være fjernet, før den neste domfældte bringes til stedet.
- Politimesteren eller hans stedfortreder fører protokoll over handlingen. I protokollen anføres datum, klokkeslett og sted, hvem som er tilstede (eksekusjonstroppens medlemmer nevnes dog ikke ved navn) og legens erklæring. Protokollen medunderskrives av ansvarshavende lege. Når likbrenningen er utført blir bevitnelse

herom å tilføre protokollen. Man gjør oppmerksom på at reglene ikke skal offentliggjøres.

Det er neppe nødvendig å kommentere denne skrivelse utover å nevne de sølvpenger som er stipulert for dette natlige arbeide. Vi skal derfor innskrenke oss til noen sitater:

«Dommeren klynger seg til boddelen, han har ikke gjort gjerningen. Boddelen klynger seg til dommeren, han har ikke tenkt tanken».

(Aasmund Brynildsen: Dommen til Døden).

«Alt vil være tapt, hvis samme mann eller samme gruppe overordnede utøver disse tre makter: Å lage lover, å sette i verk de beslutninger som er fattet, å avsi dom i kriminalsaker og rettsretter».

«Overalt hvor mennesker blir regjert av mennesker, regjerer en demon med».

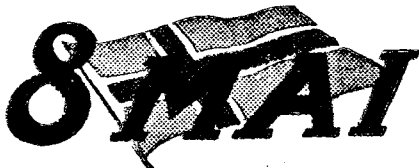
(Schneider: Blant Konger og tyrefektere).

Åndsarbeiderne og staten

De fleste av oss har vel hørt om Paul Sartre og de franske eksistensialister. Ferre kjenner vel til «personalistene» og «integralistene» som begynner å gruppe seg i protest mot stadig mer statsstyrt åndsliv: Individet mot staten. Den ærverdige og ofte kloke «The Times» skriver om dette:

«Åndsarbeiderne kan ikke sette seg til å sørge over tilstander. Han har fortsatt de samme forpliktelser overfor det samfunn, som han lever i, men det er sant, at hans håp må være å kunne bevare en større åndelig uavhengighet enn de fleste britiske intellektuelle viste verden i mellomkrigstiden».

Er det noen her i landet, som føler seg rammet av piskesnerten, eller sover alle videre og synes, at alt er såre godt. Husk da på, at hvor alle tenker likt, tenker ingen meget.

Redaktør og utgiver
NILS VIKDAL

Telefon 1330

Kristiansund N. Box 41

Bladet utkommer 2 ganger i mnd.

Abonnementspris
kr. 3,00 pr. kvartal.

Trykt i Nordmørspostens Trykkeri.

Livssyn og politikk

Når vi i dag gjengir Det liberale manifest vedtatt på en konferanse i Oxford i april 1947, er det, fordi dette manifest gir uttrykk for et livssyn, som vi kan gi vår fulle tilslutning.

Vårt kjennskap til Det liberale manifests opphav bygger på en kronikk i Verdens Gang 4. juni 1947 skrevet av dr. H. O. Christophersen, som er en av Den liberale internasjonales grunnleggere. Han forteller, at høsten 1945 fikk en liten krets av norske liberale kontakt med en offiser i general Thornes stab, som dengang oppholdt seg i Norge. Det var John Mac Callum Scott, som var et kjent medlem av det engelske liberale parti. Gjennom en rekke utdypende samtaler fant de interesserte fram til en arbeidsplan, og Mac Callum Scott, som forlot Norge ved juletider samme år, kunne allerede våren 1946 konstituere en engelsk gruppe, The British liberal International Council med sir Percy Harris som ledende personlighet.

I Norge gjorde man foreløpig ikke noe forsøk på å skape en slik organisasjon, men en liten mangesidig sammensatt gruppe av individer forberedte saken.

Våren 1946 ble det etablert en arbeidsdeling mellom den britiske og den norske gruppe. I England skulle man konsentrere seg om å utarbeide et forslag til en prinsipiell erklæring, som kunne forelegges på et internasjonalt møte, som den norske gruppe fikk i oppdrag å foreberede. Dette møte fant sted i august samme år, og ble ledet av sjefdirektør Gunnar Jahn for Norge. Her ble man enig om et utkast til liberalt manifest, hvorefter dr. Christophersen og Mac Callum Scott drog til Sverige og Danmark og drøftet planen om en liberal internasjonale med framtrepende menn i svensk og dansk liberalisme. Tidligere hadde man fra engelsk side søkt forbindelser med talsmenn for liberalismen i en rekke andre europeiske land, i britiske Dominions og U. S. A. Som resultat av disse drøftelser ble det så i Oxford med deltakelse fra ca. 20 forskjellige land deriblant Finnland, Belgia, Tyskland, Spania, Italia, Sør-Afrika, Sveits, Tyrkia og Canada for å nevne noen. Her fikk Det liberale manifest sin endelige form og

ble lest opp på det offentlige møte 11. april. Samtidig trådte Den liberale internasjonale — Det liberale verdenssamband, fram som organisasjon, og medlemskap ble åpnet for «individer, partier og grupper» som var villig til å underskrive Det liberale manifest, idet dog enhver ansøking om medlemskap skal godkjennes av organisasjonens styre. Blant dem, som sitter i det midlertidige styre, er dr. H. O. Christophersen, Norge og Rolf B. Berner, Finnland, mens John Mac Callum Scott, Storbritannia er sekretær. Rådet består av: Feltmarskalk Smuts, Edouard Herriot, Mackenzie King, Benedetto Croce, Eduardo Santos, Gunnar Jahn, Gilbert Murray og William Rappard.

Vi har ikke hatt anledning til å følge Den liberale internasjonales videre utvikling, men vi vil be våre lesere å studere dens manifest. Det peker ut over dagens partigjerder og gir uttrykk for et samfunnssyn, som har bud til mange i dag og ikke minst til dem, som er trøtt av den ensidige partipolitikk og demokratiske dømmesyke og som framfor alt vil ha full klarhet over, hva et virkelig folkestyre innebærer nettopp i denne tid, da alle inntil vammelhet fører det så misbrukte ord demokrati i sin munn. På begge sider av jernteppet og midt inne i de piggrådhegnede partier forsikres det dyrt og hellig om demokrati, mens individene blir brikker i det store spill, kastes hulter til bulter og ikke får plass for sin individualisme.

Nettopp nå i valgåret kan det være nyttig å få begrepene klargjort, og når man så tar for seg Det liberale manifest og supplerer det med FN's erklæring om menneskerettighetene, vil man der kunne finne et fullgyldig uttrykk for det livssyn, som mannen i gaten har. Men — det er allikevel slik, som det heter i en snart halvhundre år gammel revyvise:

Du har min sympati,
men du har ikke noe å ha den i..

Den store og omfattende organisasjon er der ikke, den som kunne sette sitt preg på folkestyret og gjøre det bedre å leve for enkeltindividet både åndelig og materielt.

Grunnvollen er imidlertid lagt og vi skal med årvåkenhet følge den videre utvikling, som er i pakt med det som vi kjemper for.

I en av våre politiske konsentrasjonsleire — a la Tsjekkoslovakia og andre bak jernteppet — søkte en av fangene om tillatelse til å abonnere på tidsskriftet «Samfundsliv» og det kommunistiske partis hovedorgan «Friheten».

Han fikk følgende skriftlige svar: «Friheten» tillates, ikke «Samfundsliv».

Var det noen, som sa noe?

Averter

Tegningsinnbydelse.

Undertegnede innbyr herved til tegning av aksjer i et stiftende

8. MAI A/S

Formålet er utgivelse av bladet «8. Mai» som ukeavis. Avisen skal være partipolitisk uavhengig og forøvrig arbeide etter de samme retningslinjer og under den samme ledelse som hittil. Forretningskontor er i Kristiansund N.

Aksjekapitalen er satt til minst kr. 50,000.—, høyst 100,000.— kroner, fordeit på aksjer a kr. 50.—.

Tegningen foregår i tiden 20. mars — 20. mai 1949 på tegningslister utlagt av undertegnede innbydere. I tilfelle overtegning vil reduksjon finne sted etter innbydernes beste skjønn.

Av innbydernes har undertegnede overtatt:

Disponent Kristian Saltvedt, Haugesund,	10 aksjer
Redaktør Nils Vikdal, Kristiansund N.	30 —
Overlærer Maria Husa, Fedje pr. Bergen	2 —
Overlærer N. R. Fløttre, Box 3219, Oslo	2 —

Konstituerende generalforsamling innkalles ved minst 14 dagers frist ved kunngjøring i «8. Mai».

Kristiansund N. 20. mars 1949.

Redaktør Nils Vikdal, Kristiansund N.
Disponent Kristian Saltvedt, Haugesund
Overlærer Maria Husa, Fedje pr. Bergen
Læge Odd Pedersen, Heimdal pr. Trondheim
Overlærer N. R. Fløttre, Box 3219, Oslo.

Til «8. Mai», Box 41,
Kristiansund N.

Undertegnede ønsker å overta aksjer a kr. 50.— i

8. Mai A/S

Aksjebeløpet innbetales i sin helhet ved tegningen.

..... den 1949

(Navn og adresse)

VI SAMLER OSS OM VÅR STORE OPPGAVE

I dag offentliggjøres innbydelsen til tegning av aksjer i 8. Mai A/S.

Hensikten med dette tiltak er å gjøre vårt blad «8. Mai» til en regelmessig ukeavis. Alle vi som vet hvor megen urett som er begått under «rettsoppgjøret» og som har opplevet den forfølgelse dagspressen har drevet mot oss i disse år, er klar over at vi må ha vår egen avis. Vi må selv arbeide for vår sak på best mulig måte. De undertrykte frigjørelse er i første rekke deres eget verk.

På vegne av de som nå sender ut aksjeinnbydelsen, retter vi en innstendig henstilling til alle som sympatiserer med vårt arbeid for å spre opplysning, om å være med etter evne. Vent ikke med å bestemme deg, men henvend deg straks til en av de som har undertegnet innbydelsen eller direkte til «8. Mai».

Vi vil ved dette høve vise at vi eier det samhold som trenges for å løse de oppgaver vi påtar oss. Derved får vårt arbeid øket anseelse og større kraft.

Det vil føre for langt ved denne anledning å peke på alle oppgaver «8. Mai» har. Men la oss si det på den måte at vi vil arbeide for at de internasjonale menneskerettigheter skal bli respektert i Norge, slik at de titusener som underkues av maktthaverne i dag, gjenvinne sitt fulle menneskeverd.

Det er samfunnets plikt å rette de feil som er begått mot den enkelte borger og gjenopprette den skade som med urette er forvoldt.

De politiske fanger må frigis og tvangsarbeidet opphøre.

Det samlede «rettsoppgjør» må revideres, og de ubegrunnede kollektive erstatninger tilbakebetales.

«8. Mai» skal også være det levende bindeledd innen vårt samhold. Gjennom dette skal den enkeltes stemme kunne rekke fram både til venner og motstandere.

Vårt mål er ved åndens kraft å seire over ondskapen. Vi samler oss om vår store oppgave til gavn og glede for alle.

Med saks gjennom dagspressen

SPRØYT

I KRINGKASTINGEN

Med passende mellomrom sender Norsk Rikskringkasting et hørespill om en «landssviker» som angir så forskrekkelig at han får hverken ro eller rist.

I farten husker vi ikke navnet på den mann som har begått dette «andsprodukt», som er i den grad motbydelig, at da vi, og heldigvis for første gang snublet over den siste utsendelsen — ble vitne til at endog en «gullkantet» nordmann reagerte og bad seg fritatt for å høre på denslags sprøyt. Historien er i kort-het følgende:

En såkalt «landssviker» er kommet hjem etter å ha sonet «sin straff», og så begynner han å kripe. På gater og streder bekjenner han sin synd og bedyrer sin anger, men ingen vil ta ham til nåde. Det skal mere til enn å angre. Han blir gjort oppmerksom på at han må forberede seg på lang ørkenvandring.

Etter å ha hørt denne angerens høysang, får en et forstemmende inntrykk av hvor lite de herrer som stiller med den offentlige mening kjenner til de virkelige forhold. Derfor er det godt å se når dagspressen gir plass til innlegg som går mot den påbudte oppfatning.

I «Adresseavisen» for 4. mars 1949 skrives merket «Sv.» om dette farsøse hørespill:

Forfatteren har sikkert tenkt at han har truffet spikeren på hodet. Teorien er nå liketil og grei, man skulle nesten tro det var «etter ordre» fra myndighetene. Det spørres imidlertid om det forholder seg slik også i praksis.

Hva man møter opp på en arbeidsplass som en angrende, botferdig synder som ber om nåde og tilgivelse, og erklærer seg helt «omvendt» fra det en tidligere gikk inn for, — alt for derved å oppnå personlige fordeler, vil en da bli opptatt med «åpne armer» på arbeidsplassen?

Man har snakket med arbeidere ved så vel større som mindre bedrifter om dette spørsmål. Den gjengse oppfatning er at «disse folkene» må i arbeid igjen, og på de felter de hører hjemme. Man kan ikke sette en blikkenslager i et bakeri, eller en lektor i et skomakerverksted. Slik vil ingen ha noe nytte av, samfunnet eller minst. Og med hensyn til «kameratskapet» — det er nemlig en viktig faktor på en arbeidsplass — så var de fleste av den mening at de mye heller ville arbeide sammen med en rakrygget tidligere motstander som hadde sine meningers mot, og ikke spilte «omvendt og angerfull» for derved å oppnå noe, — enn en av Gerhard's type i skuespillet. Det ble også understreket at på en arbeidsplass faller det ikke i god jord å hoppe fra det ene standpunkt til det andre. Dette kom ingenlunde fram i skuespillet.

Sv.

SJELEMORD

Sørenskriveren i Solgr. J. Roll-Hansen skriver i «Morgenbladet»:

«I radioen ble det forleden sagt, at Benes og Masaryks død skyldes sjelemord. Hvor mange sjelemord er det ved rettsoppgjøret begått i Norge? Mann og mann imellom oppgis det svære tall. Offentlig-

heten må ha krav på å få rede på dette. Kortene på bordet. Fram med tallene. Demokrati betyr vel ikke at vi alle skal være like onde?»

SLIK ER FOLKE-DEMOKRATIET

Nå har vi fått forklaringen på hva folkedemokrati er. De norske moskvakommunisters hovedorgan «Friheten» skriver:

«I Tsjekkoslovakia utøver det folkedemokratiske systemet det proletariske diktators funksjoner.»

Er det fremdeles noen som er i tvil?

DET ER DA FORSKJELL, SA FYLKESMANN LINDBOE

I saken mot dr. Hauften, Steinkjer, opptrådte fylkesmann Asbjørn Lindboe, som et av påtalemyndighetens viktigste vitner.

Ifølge referat i Adresseavisen for 3. mars 1949, fant følgende spørsmål og svar sted mellom dommeren og Lindboe:

Dommeren: Tiltalte har forklart at De i telefonen har sagt til hans svigermor at tiltalte burde skytes?

Vitnet: Det kan jeg ikke huske jeg har sagt, men det er forskjell på om noe slikt er sagt av en nordmann eller en nazist....

Når en mann som fylkesmann Asbjørn Lindboe, kan få seg til å si denslags, da står det ikke bra til i de tonegivende kretser her i landet.

Vi er oppmerksom på den av Lindboe påpekte forskjell, idet en liknende trusel fra en «nazist» blir påskjønnet med fengselsstraff, og at åpenbare mord begått av «gode nordmenn» har gitt dem helteglorien, og mord begått av en «nazist» har ført til dødsdom eller livsvarig fengsel.

Jo da, det er da forskjell, herr Lindboe.

PÅL BERG ER TIFREDS

Pål Berg er i Danmark. Han reiser rundt og holder foredrag om «En nordmanns syn på nordiske problemer».

På sin vandring har han latt seg intervjuet bl. a. av «Berlingske Tidende», som har stilt ham følgende spørsmål:

— Er De tilfreds med forløpet av rettsoppgjøret?

— Ja, stort sett. Intet er fullkomment i denne verden, svarer Pål Berg.

— Kan der snart ventes amnesti?

— I alle land skjer det før eller siden.

— Vil også Quislingministre kunne vente amnesti?

— Det avhenger av hvem som er justisminister på den tiden!

— Tror De avstraffelsene har hatt en preventiv virkning, såfremt en ny besettelse, om enn med motsatt fortegn, skulle ramme Norge?

— Jeg tror det. Vi har slått fast så alvorlig som mulig, at slike forrederiske handlinger ikke tolereres av et demokratisk samfunn og ikke må gjenta seg.

Det var vel bare ubekjentskap til tingenes tilstand som gjorde at «Berlingske Tidende» spurte Pål Berg om han var tilfreds med rettsoppgjøret.

Pål Berg er vel en av de som har den største grunn til å uttale sin tilfredshet, idet han selv er

Det liberale manifest

«Vi liberale menn og kvinner fra 19 land, forsamlet i Oxford på en tid da to verdenskriger har skapt ure, fattigdom, sult og frykt, og overbevist om at denne tilstand i verden for en stor del skyldes at man har oppgitt de liberale prinsipper, stadfester herved vår tro slik som den er definert i denne erklæring:

I

1. Mennesket er først og fremst et vesen utstyrt med evne til selvstendig tenkning og handling og til å skjelve rett fra urett.
2. Respekt for det enkelte menneske og for familien er det eneste rette grunnlag for samfunnet.
3. Staten er bare et redskap for samfunnet. Den må ikke ta seg noen myndighet som strir mot individets grunnrettigheter eller mot de grunnvilkår som betinger et ansvarlig og skapende liv nemlig personlig frihet sikret ved en uavhengig håndhevelse av lov og rett, trosfrihet og samvittighetsfrihet, tale- og trykkefrihet, frihet til å organisere seg eller til å la det være, fritt yrkevalg, adgang til en full og variert utdanning i overensstemmelse med evner og anlegg og uten hensyn til byrd eller formue, rett til privat eiendom og til fritt personlig initiativ, fritt konsumvalg og adgang til fullt ut å høste fruktene av ma-

gått klar alle skjær og kan føre store ord som overpatriot og landets redningsmann, til tross for at han har sittende slike beskyldninger på seg som ingen annen nordmann.

Det er i denne forbindelse nok å henvise til N. K. Dahls bok.

Stormaktenes kamp om Norge og Skandinavia 1939-40. I denne bok blir den stortalende Pål Berg karakterisert som opprørsleder. Videre blir det slått fast at «fra de kjempende nordmenns synsvinkel opptrådte han verre enn Petain» i 1940. Imidlertid hevder forfatteren, at å legge fram fakta om Pål Bergs forhold i 1940 «har åndelig talt vært forbudt i etterkrigstidens Norge».

Og så kan mannen som stilte seg til disposisjon for tyskerne som visergutt og som aktivt gikk inn for å avsette kongen, — gå rundt og agere kraftpatriot — og tale om «at slike ferrederske handlinger ikke tolereres av et demokratisk samfunn og ikke må gjenta seg».

Vi kan være enige i, at det Pål Berg gjorde ikke må gjenta seg ustraffet.

TYSKE NAZISTER FÅR UTVANDRE TIL USA

Også tidligere medlemmer av nazipartiet og den tyske Wehrmacht får nå anledning til å utvandre til USA, forteller «Dagbladet»s Berlin-korrespondent.

Tidligere medlemmer av forsvarspartiet Nasjonal Samling, har imidlertid fortsatt mange vanskeligheter, når det er tale om å finne seg et nytt fedreland i USA.

Det skulle vel ikke være de norske myndigheter, som i blind «kjærlighet» til de forfulgte NS-medlemmer vil holde på dem lengst mulig, sikker på at de vil være å finne i første linje om faren fra øst blir akutt?

turens produktivitet og menneskets arbeid, sikkerhet mot de uheldige følger av sykdom, arbeidsløshet, uføret og alderdom, like rett for menn og kvinner.

4. Disse rettigheter og vilkår kan trygges bare gjennom det sanne demokrati. Det sanne demokrati kan ikke skilles fra politisk frihet. Det bygger på flertallets bevisste, frie og opplyste samtykke, uttrykt gjennom frie og hemmelige valg, men med tilbørlig respekt for mindretallets rettigheter og meninger.

II

1. Undertrykkelse av den økonomiske frihet fører uunngåelig til den politiske frihets undergang. Vi motsetter oss en slik undertrykkelse, hva enten den er en følge av sosialisering og statskontroll, eller av private monopoler, karteller og trustar. Vi går med på sosialisering bare innenfor de fortagender som ligger utenfor rammen av det private næringsliv, eller hvor konkurransen ikke lengre spiller sin naturlige rolle.
2. Samfunnets vel må gå foran de enkelte gruppers interesser og må sikres mot maktmisbruk fra deres side.

3. En stadig bedring av arbeids-, bolig- og levevilkår for arbeidere er vesentlig. Arbeidets og kapitalens rettigheter, plikter og interesser er gjensidige. Organisert forhandling og samarbeide mellom arbeidsgivere og arbeidere er av vital betydning for industriens trivsel.

III

Krig kan avskaffes, og fred og velstand i verden gjenopprettes, bare hvis alle nasjoner oppfyller disse betingelser:

- a) Løst samvirke innenfor en verdensomspennende organisasjon av alle nasjoner, store og små, under samme lov og rett, og med maktmidler til å sørge for at alle internasjonale forpliktelser som er frivillig inngått, blir strengt overholdt.

- b) Respekt for enhver nasjons rett til å nyte de menneskelige grunnrettigheter.

Respekt for nasjonale minoriteters språk, tro, lover og skikker.

- c) Fri utveksling av tanker, nyheter, varer og tjenester mellom nasjoner så vel som frihet til å reise innen og mellom alle land uhindret av sensur, beskyttende tollbarrierer og valutaresuksjoner.

- d) Franhjelp av jordens utviklede områder under medvirkning av deres innbyggere, både i deres egen og i hele verdens interesse.

HUSK

bladpengene!

LITT LIVSHISTORIE OG MERE

AV ERLING BJØRNSEN

Så har vi fått vårt eget blad — og en duft av frihet blåser inn over landet. Omend bladet enda er lite og kommer sjeldent ut, har det en veldig misjon ved å åpne sine spalter og kaste sannhetens lys over Norges «frihet» i dag.

Som en av de eldste og kanskje mest kjente innenfor vår ærefulle skjehne — «landssvikere» — kalles det, må det være meg tillatt å bli blant de første som nytter høvet til en omfattende artikkelrekke. Mitt navn er ikke alene kjent ved min fødsel og mangeårig eier og bruker av A u l e s t a d, men også som stortingsmann, mangeårig medlem av herredstyre og av Norges Bondelag og som stifter av bøndernes blad «Lågen» på Lillehammer og nå til slutt som «landssviker».

Men før jeg kommer inn på de mere interne sider av mitt liv, vil jeg komme med endel almene politiske betraktninger, særlig rettet til dagens maktthavere og deres blads lakeier.

Det, som det later til sterkest opptar deres samvittighet, er å finne en form for vår tilbakeføring til dagens samfunn, så vi atter kan bli «gode borgere» med «nasjonal holdning». At vi bøyer oss i støvet for «demokratiets velsignelser» — som det så smukt heter. Jeg skal senere komme inn på denne velsignelse.

Biskop Schjelderup var også inne på dette kapittel i sin velmente og varme preken i Hamar kirke nyttårsaften. Vi skulle komme som angrende syndere, fullt bevisst vår brøde bli motatt uten hat og med åpne armer. «Silkefront» er visstnok denne linje blitt kalt, og har fått sitt ypperlige svar i «8. Mai», så jeg kommer ved denne anledning ikke nærmere inn på dette. Andre, med justisministeren i spissen, mener nok at tiden ennå ikke er inne, og hans kompakte majoritet innen hans parti finner det rådelig å fortsette forfølgelsen, til tross for at det i dag er en kjensgjerning at hele aksjonen nærmest er en klassekamp, hvor det gjelder lengst mulig å holde 70-80.000 stemmer bort fra valgurnene. Dette kalles «demokratiske velsignelser».

Men vi skal få komme tilbake til samfunnet. Det er den store løsen i dag. Og taler man med folket — såvel kvinner som menn og ikke de bundne politikere, er det visstnok ikke mere enn en mening tilstede i den sterke dom over den politiske aksjon som London-regjeringen satte i scene. Denne middelalderiske forfølgelse av annerledes tenkende.

Vi skal få komme tilbake til samfunnet. Hvilket samfunn? tør jeg spørre. Er det til det vi forlot, eller er det til det samfunn som i dag avspeiler seg? At vi dermed skal være med på å anerkjenne de linjer og den framferd dagens maktthavere har innført. **ALDRI!** Vi skulle være med og dele ansvaret med den maktgruppe som brøt grunnlovens klare ord mot misbruk av makt.

loven — grunnlovsparagrafen 97 — **ALDRI!** At vi skulle akseptere maktthavernes bruk av Haag-konvensjonen og understøtte en morder- og angiveravdeling under okkupasjonen — **ALDRI!** At vi skulle gi vårt bifall til regjeringsmaktens flukt fra Norge i farens stund — **ALDRI!** Og til slutt, at vi tidligere nasjonal-socialister skulle akseptere og dele historiens sikre og fellende dom over den umenneskelige og brutale framferd mot oss, som utelukkende fulgte kjærlighetens evangelium til folk og land, når vi ikke fulgte flyktningenes eksempel, men ble tilbake i arbeidets vanskelige faser og søkte dermed på alle hold å holde okkupasjonsmakten bort fra offentlig og privat administrasjon — **ALDRI!**

Maktthaverne har dessuten innført en helt ny ideologi, som ligger sekler tilbake for den kultur og humane livsånd Norge hadde arbeidet seg fram til. Ikke alene Nansens humane og hjelpende ånd lyste vei til Norge, men tenk på våre store diktere og komponister med verdensformat, som skapte et bilde av vårt land, som gjorde det lille Norge til det store kulturrike.

Men i dag?

I dag er Norge blitt hevners

rike. Ikke alene besudlet maktthaverne grunnlovens beskyttelse av individet mot et tilfeldig makt-konsortium, men innførte atter dødsdommen — barbariets sikreste middel og kjennemerke. Og disse maktthavere med tilslutning av enkelte salongstørrelser våger å trekke min fars navn inn i sin ferd og handling. Alene det er en forbrytelse mot hans navn — mot hele hans livslinje!

Disse dagens kulturbærere unnså seg heller ikke å skjemme vårt lands gode navn og renomé ved å forfølge den ene gjenlevende av våre store diktere: **KNUT HAMSUN!** Ribbet ham til armod, fordi denne fine — stillelevende dikter våget å se på tyskerne med andre øyne enn hatets. Ingen nasjon hadde tatt bedre mot ham og lest ham mere — og noen politikere er Hamsun ikke. Han fulgte det som var trofast takknemlig i sitt sinn. Men da slo Norge ned på den ensomme! Her er ingen klasseforskjell!

Å nei, når oppkonstruert hat dikterer samfunnet, må kulturens og humanismens love hvile. Og kulturens gang viser den lange vei for kulturens framgang, som den korte vei for dens nedfall.

La meg nevne, at for omlag 2500 år siden inntok Alexander

den store byen Theben, og lot i hevners raseri byen jevne med jorden. Kun en bolig «skulle ikke vanæres», forteller historien, «den store sangers bolig», dikteren Pindars bolig. Denne var i «Makedoner-kongens øyne et hellig, ukrenkelig tempel-sted, som Pindar sang for makedoner-kongen, såvel som for alle hellenere, var en gudenes vidunder-gave....»

For 2500 år siden — herr Hambro og andre norske kulturbærere!

Før jeg slutter denne artikkel, la meg få nevne statsmordet på professor Skancke. Denne hedersmann, denne kunnskapsrike fine sjel, som de lot sitte med en dødsdom over hodet i omlag 3 år, før maktthaverne en natt førte ham ned på Akershus og lot ham skyte. Et benådningsandragende var om fredagen blitt avslått. Til setet ved det bordet — hvor denne kjennelse falt, var hatets apoteose ledestjernen. Sent eller aldri vil dette bli glemt, og vanskelig forstått eller tilgitt. Var dette den norske ånd, den norske hånd som skulle rekkes ut mot oss «landssvikere»?

De skudd som falt den natt høstes over hele fengslet — og de såre skrik som fulgte etter de feilslåtte kuler, de høres kanskje ennå. Og det er til denne gjenoppstandelse vi «landssvikere» nådigst skal få komme tilbake!

Kort etter denne tildragelse fikk jeg besøk av en mann fra Oslo, en fungerende politimann, og talen kom inn på dette mordet.

Det blir ikke flere dødsdommer i Norge, Bjørnson, uttalte han.

Hvordan kan De vel si det, svarte jeg.

Jo, de får ingen mere til å utføre den barbariske gjerning, var svaret.

Kanskje dette er et sannere bilde på Norge i dag, enn det bilde våre politikeres gjerninger viser? La oss inderlig håpe det! For da er det håp for alle de tusener Norges politikere har gjort ulykkelige. For intet ønsker vi heller, enn forståelse og kjærlighet, men vende tilbake til politikens menn og deres fortolkning og grusomme unasjonale veie — det gjør vi ikke — **ALDRI!**

alle innerst inne lengter etter: I en verden som synes så hard og ofte så umenneskelig kald, er det kjærlighetens lys og varme over livet vi alle sukker etter. Den varme vårsolen som kan smelte den telefrosne jordbunnen i menneskenes sinn i dag....

Prekenen er forøvrig nå utkommet som brosjyre på Aschehougs forlag under titelen «Midt-nattsmesse i Hamar Domkirke».

Var det med en viss hensikt at NTB forvrengte biskopens uttalelse om rettsoppgjøret før telegrammet ble sendt til dagspressen? **Red.**

Biskop Schjelderup korrigerer dagspressen

Misvisende referat av hans nyttår-preken

Fra biskop Kristian Schjelderup Hamar, har vi mottatt følgende:

I nummer 1 for 1949 av Deres avis «8. mai» står der en artikkel «Mene Tekel: Såret i samfunns-livet» som behandler min nyttårspreken i Hamar domkirke. Artikkelen bygger på et misvisende avisreferat av prekenen, og jeg tillater meg derfor å gjengi hva jeg uttalte om rettsoppgjøret: «Tankene går videre.

De søker inn over vårt eget folks liv. Og da er det noe som brenner i meg å få sagt her i kirken nyttårsnatten, nettopp i lys av den kjærlighetens lovsang vi hørte.

Jeg har i dette året hatt meget å gjøre med slike som kalles landssvikere. Jeg har besøkt dem i fengslene og vært i deres hjem eller det som en gang var deres hjem. Jeg har møtt gode nordmenn blant dem. Jeg har vært vitne til hvordan verdifulle menneskeliv er blitt — og blir — systematisk ødelagt, jeg har sett hvordan bitterhet, iskulde, tross og hat følger i rettsoppgjørets spor. Og jeg er ikke i tvil om at skal dette fortsette, så blir de sårene krigen satte på vårt folkelegeme til et åpent kreftsår som ikke gror igjen.

Jeg føler meg ikke kallet til å sette meg til doms over dem som har hatt den svære oppgaven å føre igjennom det rettsoppgjør man fant nødvendig.

Men jeg kan heller ikke stå her på kirkens prekestol og tale foran inngangen til et nytt år, uten å kjenne den indre forpliktelse til å rette en brennende appell til oss alle. I hans navn som vi bekjenner oss til som et kristent folk, i hans navn som engang sa: «Den som er uten synd, han kaste den første sten!» — i kjærlighetens navn ber jeg så inntrengende jeg kan: La oss nå forsøke å finne sammen igjen! La oss møtes med godvilje fra begge sider, la oss forsøke å forstå hverandre!

Dere som er rammet av rettsoppgjøret, jeg ber dere, legg bitterheten bort og forsøk å se hva det var hos dere selv i krigens år som gjorde et oppgjør etterpå nødvendig....

Og alle vi andre, la oss se også vår skyld i at det er blitt som det er, og la oss tilgi likesom vi selv trenger tilgivelse, la oss innrømme hvor vi har gjort urett og forsøke å gjøre godt igjen, la oss sette strek over fortiden og rekke våre brødre, som tok feil, hånden igjen....

Skal vi kunne bygge vårt land opp i fred og lykke, skal vi kunne verne om det når det atter røyner på, da må vi stå sammen i ubrytelig fellesskap — i gjensidig tillit og forståelse, i den kjærlighet vi hørte Paulus lovprise, kjærligheten som «ikke gjemmer på det onde».

Og ikke sant, er det ikke dette vi

Ukens kronikk: Oksvik - hvor går du?

AT SOVJET-SAMVELDETS ledende menn ikke kan forstå at vi var nok så nædt til å avvise tilbudet om ikke-angrepspakt, er ikke bra. Slike larer som både Stalin og Molotov vil være, og de er det vel også for alt det jeg vet, burde da forstå at vi — — det vil si regjeringen Gerhardsen må så lenge den sitter på «tronen» — gå med på alle avtaler som amerikanerne finner er nødvendig for å bevare freden.

UNDER SINE MANGE REISER i utlandet er utenriksminister Lange blitt overbevist om at «flertallet i det norske folk» slutter opp om hans og Gerhardsens politikk. Hele folket står bak regjeringen i dens bestrebelser for å oppnå mest mulig Marshallhjelp. Og det ville da være uforskammet av oss, ikke å ta mot det store offer som hvert voksent menneske i USA så stortilet støtter med 150 dollars pr. år, og det er da ikke for meget forlangt at USA til gjengjeld krever, at vi i ny og ne setter Rikets segl under noen pakter. Det koster da ikke penger, og alt som en kan få gratis bør en ta med i tider som disse.

DENNE PAKTEN skaffet dessverre folkets kårme mye hodebry. Men heldigvis ble de spart for atskilling arbeid i og med at A-partiets landsmøte uttørte det grøvste og skaffet tilveie «folkeflertallet». Den store utenrikspolitiske debatt som ble spilt i stortinget tjente bare til å overbevise det norske folk om at stortinget er nødvendighet i farens stund. Det er betryggende for folket å vite at dets kårme har påktene og avtalene i orden.

AT IKKE ALLE FORSTÅR BETYDNINGEN av at en bør stå sammen, som en mann om en så viktig avgjørelse, som det hemmelige stortingsmøte tok den 3. mars, er beklagelig. 21 representanter var fraværende, og etter sigende tilhørte de fleste — arbeiderpartiets gruppe. Det var Oksvik og Natvig Pedersen som ledet fraværet. Etter at denne hemmelighet er blitt kunngjort gjennom «Friheten», er det lettere å forstå spesialkomiteens enstemmige tilslutning til regjeringens utenrikspolitikk, idet både Oksvik og Natvig Pedersen er med i denne komite, og de har selv sagt vært fraværende.

DET ER HELLER IKKE lenger noen hemmelighet at det innen arbeiderpartiets stortingsgruppe har vært stor uenighet i forbindelse med regjeringens utenrikspolitikk, og da særlig Atlanterhavspakten. På et gruppemøte for saken skulle opp i stortinget, fikk Løngren-Gerhardsen bare tilslutning fra 35 mann, 23 var mot Atlanterhavspakten og 18 var fraværende. Det er å anta at Oksvik også ledet dette fraværet.

OKSVIK ER HOLDT for å være en politisk rev. Han har iallfall lagt for dagen en viss utspekulert sluhet — som særlig ga seg utslag, da han på sin egen tilfyllsvakkende måte ba hin statspolitibetjent om lov til å «gå bakom nåva på naturens vegne» på Sjøholt i 1944. Oksvik kom selvfølgelig ikke tilbake. Han holdt seg klar både Grini, Falkstad, Sverige og England. Oksvik er født med teft, og det er nok denne teften som i dag har diktert ham hans

stillingtagen til hans egen partiregjerings utenrikspolitikk.

EN SVENSK AVIS skrev da det var klart hvilken vei Norge kom til å velge:

«Den virkelige sammenheng er kanskje snarere den, at de bestemmende norske politikere allerede på et tidlig tidspunkt har bundet sine hender. Og det er stor sannsynlighet for at dette er skjedd i høyere grad i London enn i Washington. De norske politikere får nok med tiden svare innenfor sitt eget folk for sine handlinger.»

Deles denne oppfatning av Oksvik, og er det den som har diktert hans standpunkt? Det heter at reven har opptil tre utganger fra sitt hi.

DET ER RØRENDE å være vitne til de vennskapsforsikringer, som ligger til grunn for den norske regjeringens avslag på det sovjet-russiske tilbud om ikke-angrepspakt. Et så langvarig og prøvet vennskap overflødiggjør hvilken som helst pakt, sier Lange og Gerhardsen. Og skulle den sovjet-russiske regjering tvile på det, bør den bla noen år tilbake i sin store hovedbok — for å bli overbevist om at Norge følger en ubrutt linje i sitt varme vennskap til den «store fredelskende nabo i øst». Vår konge har selv gitt uttrykk for dette vennskap i en radiotale fra London i 1944:

«Vi har hatt mange beviser på det vennskap og den sympati som Sovjet-Unionens regjering og folk har for vårt land.

Nygårdsvold ønsker på samme tid og fra samme sted «de sovjetrussiske tropper velkommen som våpenbrødre i den felles kamp for friheten.

Samme vennskapshymne ble sunget av daværende utenriksminister Trygve Lie, ved hans besøk i Moskva i nov. 1944, hvor han oppdaget at «Molotov nærte et hjertelig og tillitsfullt vennskap til Norge». Og så slutter Trygve Lie:

«Et tillitsfullt forhold mellom Norge og Sovjet-Samveldet er både naturlig og nødvendig og kommer til å utgjøre et av hovedprinsippene i den norske utenrikspolitikk.»

ENDA MERE KOM DENNE SYMPATI til uttrykk i en tale av Trygve Lie på Sovjet-Samveldets nasjonaldag, der han hyldet det store frendefolk i øst, dets krigsmakt og det store «og kloke leder Josef Stalin».

Et ennå mere håndfast bevis på det norske vennskap er det telegram som den norske regjering sendte til Moskva den 23. nov. 1944 hvori Moskva blir informert om at statsminister Spaak omgikk med planer om å danne en Atlanterhavsblokk. Det heter i dette telegram:

Den norske regjering «er i prinsippet for en vest-europeisk regional avtale, men utelukkende i forståelse med Russland.»

DET ER GÅTT FEM LANGE AR siden, og meget har forandret seg. Det er ikke så idylliske tilstander lenger. Norge har gitt avkall på sin «gode og vennligsinnede nabo», og helt og holdent akseptert Spaaks plan av 1944. Som kompensasjon for et gjennom århundreder prøvet vennskap har Norge fått Marshall-gaver.

Julikveld i fangeleiren

Stille skog og fjord i julikvelden slumrer med en hilsen fra de kjære før det skumrer, aftensolens siste stråler stryker vart stryker fangens kinn som barnehånden sart. Tanken går langt over fangeleirens gjerde i den skjønnne sommervelden hjem til Deg. Yndig bøyer seg en blomst ved piggrådgjerdet som en stille lengsel — en forglemmigei. Friskt det dufter nyslått gress fra Granelien, fra de kjente steder langs med seterstien opp mot fjellet fra mitt kjære barndomshjem.

Det er lørdagskveld og endt er nok en uke, i beskjedent festskrud brakkerommet står. Det er helgefred her inne og der ute — lystig fuglekvisper inni brakka når. Nyutsprungne roser, friske bjørkekvisper, bærer bud fra livet utenfra her inn. Varsomt inn i vemodsfylte hjarter lister seg en kjensle stemt til høytid sart og fin. Praten går og ingen henger her, med hodet for bak skyen er jo himlen alltid blå. Hatet dør og skjønn bli seiren for det gode — bakom trengsler smiler lykken også nå.

Sorenskriver — stuert, begge er i ilden — ungdomsminner glade, friske trekkes frem. Tanken går på barndomsstier bak i tiden streifer far og mor og kjære barndomshjem. Men snart finner alle sine gamle køyer lune sommernatten senker seg så vart. Det blir ro og endt er lørdagskveldens løyer, hjem til Deg du kjære går et stilt god natt. Som en siste hilsen denne sommernatten fangen ser på bildet av sitt barn, sin viv. Lengselsfylte blikke søker ut i natten barnesmilet bærer bud om evig liv.

Julinatten gjemmer fangeleirens mure, de derute tømmer fredens gledesskål. Selvefanger sitter ensom, trist og sturer knust i natten ser han alle sine mål. Husk da på ham du som fester glad derute denne skjønnne, sommersvangre julinatt. Send forsoningssmil mot selledørens rute slipp ham inn igjen til livet denne natt. Rekk ham broderhånden gjennom piggrådgjerdet, husk for Norge også fangens hjerte brandt. — Det er fred og glemt skal hatet evig være, — skjønnne julinatt da brødre sammen fant.

Frontkjempere - militærplikt

En navngitt innsender i Aftenposten rettet for en tid siden det spørsmål til tidligere riksadvokat Arntzen om frontkjempere som hadde sonet sin straff ville få tilbake retten til å gjøre tjeneste i rikets krigsmakt. Den tidligere riksadvokat besvarte — såvidt jeg husker — dette med å uttale at noen rett for tidligere frontkjempere eksisterer ikke. Derimot kan myndighetene pålegge dem plikten til å gjøre militærtjeneste. Men, tilføyet herr Arntzen, om de får denne plikt pålagt seg, så følger ikke dermed for frontkjempere æren ved å gjøre slik tjeneste.

Riksadvokatens uttalelser framkalte disse refleksjoner hos meg:

En ung mann meldte seg i 1939 til tjeneste i Finnlands militærstyrker i landets kamp mot en mektig overfallsmann. Den unge

Det varme vennskap består tross alt, tross «den nødvendige beskyttelse i Atlanterhavspakten», bedyrer regjeringen Gerhardsen.

Oksvik — — hvor går du?

Kvitting.

mann gjorde det fordi han mente dermed ikke alene å yte sin hjelp til et lite land, men kanskje mest fordi han ville bekjempe den fare som dengang — likesom nå — truer den øvrige verden. Og vi husker godt alle sammen hvordan vi bedømte en slik innsats. Den unge mann satte livet inn i kampen mot verdensfaren nr. 1. Og han ble æret for det, — dengang!

Vi kan tenke oss at den samme unge mann kom fra det med livet. Men så kom krigen mellom Tyskland og Sovjet i 1941, — etter at de i to år hadde agert venner i kraft av pakten mellom Molotov og Ribbentrop, — en pakt som utløste krigen og styrket Polen og Randstatene ut i den verste ulykke i deres historie. Vår unge mann meldte seg atter — i 1941 — til tjeneste, ikke for først og fremst å hjelpe tyskerne, — han tenkte kanskje slett ikke på den konstitusjonelle side ved saken. Men han så fremdeles faren ved bolsjevismen, og han ville atter engang yte sitt til å bekjempe den.

Vi vet alle hvordan det etter

Kommissæren kjører forbi Ingen taler om de ulykkelige pårørende

DEN AUSTRALSKE JOURNALIST Godfrey Blunden, som i 1942-43 oppholdt seg halvannet år i Moskva som korrespondent, skrev en roman, som på norsk vil ha titelen: «Kommissæren kjører forbi.»

Han forteller om de millioner bortførte, forsvunne og likviderte. Og det har mange gjort før ham, så på det område kan han bare utfylle og bekrefte de mange fakta. Men, han har imidlertid reist et annet dømmende spørsmål: Hvorledes er det med alle disse ulykkelige pårørende, med dem som sitter hjemme i uvisshet, i den stumme fortvilelse og som lever i gjensidig mistro og frykt?

HER HJEMME, hvor deportasjon riktignok foregår i noen andre former men hvor også de politiske fanger er avskåret fra omverdenen og — som i Innherad fangeleir — ble satt under oppsyn av kommunistiske vakter for en stor del forhenverende tyskarbeid-

dette gikk ham. Han ble straffet — og det strengt — for å ha ytet fienden bistand, — som det heter. Og han ble gjort æreløs, bl. a. ved å bli nektet retten til å gjøre militærtjeneste. Men plikten til sådan tjeneste kan staten pålegge ham. En underlig logikk. Men kan man etter dette vente at den unge mann i givet tilfelle vil gjøre sin plikt med særlig glede? Neppes! Det må være dårlig bevent med evnen til å resonnerer hos de folk, som venter seg noe av vår unge mann.

Men la oss fortsette tankerekken:

Situasjonen kan igjen utvikle seg dithen at staten — landet vårt — finner å måtte gjøre bruk av sin rett til å bringe pliktbudet i anvendelse. Han blir kanskje sendt avsted for å kjempe mot akkurat de samme krefter, han tidligere to ganger risikerte livet mot. Men for ham følger ingen ære ved å skulle trekke i kongens klær, bare plikt. Nå kan det tenkes at vår unge fedrelandsforsvarer blir truffet av en fiendtlig kule, — kanskje under et framstøt mot de fiendtlige linjer. Han faller, dør. Og så spør jeg da: Døde han som en ærefull mann? Etter riksadvokat Arntzens ord har han ofret livet uten at han derved har innlagt seg noen ære eller berømmelse. Han var jo en av dem som tilhører den talrike paria-kaste i dagens Norge, — han fortjener ingen heder selv om han ofret livet. Ingen gravsten heller, det kunne jo vekke anstøt hos de super-nasjonale.

At en mann som riksadvokat Arntzen kan få seg til å si noe slikt! Og i en situasjon som den nåværende, da det når som helst kan bli nødvendig å påkalle bistand selv fra disse foraktede frontkjemperne til vern om landet vårt og den frihet vi elsker! Enn om den tidligere riksadvokat forsøkte å se på spørsmålet litt mere menneskelig — for et øyeblikk satte sin strengt juridiske hjerne ut av funksjon!

Hvorom alting er så har denne hans uttalelse vakt en beklemmende følelse hos mange bra mennesker. Og den burde aldri vært framkommet.

E. A.

dere, har vi også problemet de pårørende. Rundt om i tusener av hjem sitter hustruer og mødre og engstes for dem, som lever i konsentrasjonsleirene under kummerlige forhold. Særlig kvinnene har en hård tid for å livberge dem, som er hjemme. De syr og strikker for en ussel betaling, søker alle utveier for å tjene til maten — klær har A-partiet ikke sørget skikkelig for til noen her i landet. Og de er omgitt av kulde og forakt. Ja, selv de, som synes synd på dem, våger ikke å vise sine følelser. Alle mennesker synes å leve i frykt og gjensidig mistro, og møter de en av de ulykkelige på gaten, ser de seg sky omkring — kanskje kommissæren kjører forbi.

Det bråkes så meget om russerne, og alle er hisset opp til kommunistfrykt. Den er nok berettiget. Men det var den også da de norske gutter, som nå sitter i våre konsentrasjonsleire, satte livet inn i kampen mot kommunismen.

APROPOS, FRITZ EBERT har i følge selveste Dagbladets korrespondent i Berlin uttalt, at denazifiseringsproblemet i den russiske sektor nå var løst. Et hvert medlem av Hitler-partiet har, såsent han ikke har begått noen forbrytelser, fått muligheter for å leve og virke i et demokratisk Tyskland. Men — i Norge tures det videre etter de direktiver, som bolsjevikrusserne sammen med Trygve Lie underskrev i London 16. mai 1944, og som det Kgl. norske arbeiderparti går inn for med Mot Dag-isen, statsminister Gundersens intense lidenskap.

Jernteppet er ennå ikke gått opp i Norge, og rundt om i landet sitter rundt regnet 1/2 million mennesker som er mer eller mindre berørt av dette.

Er det ingen i stortinget, som har makt og myndighet til å syng ut, så hele landet kan høre det? Eller er de redd kommissæren som kjører forbi?

Frontkjemperne har dannet eget forbund

Under mottoet «Ære og rett» skal Frontkjemperforbundet drive sosialt arbeide

Dagbladet skriver:

I disse dager har en del tidligere frontkjemper organisert seg i et frontkjemperforbund, som har til oppgave å ta seg av interessene til de nazister som kjempet sammen med tyskerne under krigen. Frontkjemperforbundet, som allerede opererer med trykte ark og stempler, ledes av en tidligere frontkjemper, Ola Darbo.

Forbundet har på ingen måte prøvd å skjule sin eksistens, tvert i mot. Darbo har selv vært hos riksadvokaten og søkt om tillatelse til å starte en slik sammenslutning. Riksadvokaten kan hverken nekte eller godkjenne en slik søknad, da det står hvem som helst åpent å slutte seg sammen i foreninger, så fremt foreningen ikke strider mot noen lov.

I straffelovens § 330 heter det: Med

bøter eller hefte eller fengsel inntil tre måneder straffes den som stifter eller deltar i en forening som ved lov er forbudt, eller hvis formål er forevelse av eller oppmuntring til straffbare handlinger, eller hvis medlemmer forplikter seg til ubetinget lydighet mot noen. Er foreningens formål å foreve eller oppmuntre til forbrytelser, kan fengsel inntil seks måneder anvendes.

Så lenge Frontkjemperforbundet ikke overtrer straffelovens § 330, kan ingen hindre dets virksomhet. Forbundet har satt opp et program som viser hvilke retningslinjer det skal arbeides etter. Det skal i første rekke drive som en sosial organisasjon for tidligere frontkjemper, og søke å føre disse tilbake til arbeidslivet. Videre skal det arbeide for å føre frontkjemperne til-

Grei og ordentlig NS-kar,

helst yngre (frontkjemper), får altmuligjobb for våren og sommeren, på trivelig sted ved Mjøsa. Etpar mål bage, ingen husdyr, ingen barn.

Kom med forslag under bill. mrk. «Mjøsa».

«Det frie ord —»

Boken inneholder 8 nummer av bladet «Skolenytt», redigert av N. Vikdal.

Et angrep på «rettsoppgjøret»

120 sider.

Kr. 4,— fritt tilsendt.

Bestillinger mottas av

«8. mai» Box 41, Kr.sund N.

BØKER

De kan bestille i «8. Mai»:

Bjørn Vardås: De utstøtte.

Pris kr. 8.00.

Major Langeand: Dømmet ikke.

Pris kr. 15.00.

P. Harsen: Utrolig men sant, 2 oppl.

Pris kr. 10.00.

Tillegg til 1. opplag, pris kr. 3.00.

Justus Lex: Var Norge faktisk og rettslig i krig etter 10. juni 1940?

Pris kr. 4.50.

Rektor Lødorp: Læreraksjonens sanne bakgrunn. — Pris kr. 4.00.

Toralv Fanebust: Fanebustsaken som ikke talte dagens lys.

2 hefter utk. a kr. 2.00.

Toralv Fanebust: Cocktail.

Pris kr. 5.00.

Nils Vikdal: Det frie ord i en fri presse

Pris kr. 4.00.

«8. MAI»

Box 41 — Kr.sund N.

Averter

Rektor Hans Lødorp:

«Læreraksjonens sanne bakgrunn»

Et tidshilde

Boken er en sensasjonell dokumentasjon om begivenheter før og under læreraksjonen i 1942. Viser hvordan en truende unntagelsestilstand i landet ble avverget. At den pågående straffeforfølgning mot en del av lærerstanden hvilte på ubeholdbart grunnlag. Et historisk kildekrift av den største verdi for alle som vil vite sannheten.

Tilsalgs hos bokhandlerne.

Pris kr. 4.—

Nordnorskpostens trykkeri, Kr.sund N.

FOR GARDSFOLK

er plass på en middels stor gård sentralt sted i Sogn. Fruen må kunne melke.

Bill. mrk. «Hygge 333».

LYSING.

Greit jente, 30-40 år, kan få hus og hjem med gård og grunn. Pent sted, Vestlandet. Ugift, tidl. NS-mann følger med.

B.m. «Felles hygge».

EI GJENTE

får plass fra 1. mai hos Einar Slapgard, Vuku, Verdal.

PRODUSENTER!

Lager De noe — stort eller smått — jeg har salgssapparat — kan selge for Dem. Interessert i alt. Bill. mrk. «Salg» i «8. mai» ekspedisjon.

FORPAKTING.

Gård i Sunnfjord, nye stovhus, til forpaktning. Anledning arbeide. Verksted for dører og vinduer. Eksp. anv.

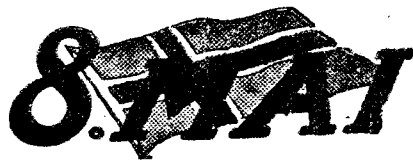
PALITELIG HUSHJELP

søkes fra april til 3 voksne. Ikke fjøsstell, gode betingelser. Politisk innstilling likegyldig. Gjernes en eldre. — Sentralt sted Gudbrandsdal.

Billett mrk. «Ærlig».

bake til samfunnet, hjelpe etterlatte etter de som falt i kampen for tyskerne, og få deres aske hjem til Norge.

ABONNER

AVERTER

Fra vår utenlandspost --

«Danmark er et juridisk galehus»

Den danske forfatter og foredragsholder Valeur Fausbøll har nå sendt et tillegg til sin bok «En anklaget anklager». Tillegget heter: «...thi kjendes for «Ret»?

I forordet skriver Fausbøll bl. a.:

«Jeg ønsker overfor offentligheten å gi et nytt eklatant bevis for, at den dom, som vår sakførerstands nestor, den gamle, høyt ansette høyesterettsdommer C. B. Henriques, uttalte over vårt rettsvesen, «å han i selve rettens høytidelige lokale ropte — at «Danmark er et juridisk galehus», stadig står ved makt. Et utall av urettferdige dommer har rammet et utall av gode danske menn, hvis eneste «forbrytelse» har vært, at de i tro og tillit adlød de klare ordre, som i farens stund ble sendt ut av vårt lands lange og ansvarlige myndigheter, eller at de bare har hatt en annen mening enn den, som diktertes av «motstandsbevegelsen».

En virkelig prest

Den danske prest Niels Møgelvang Nielsen, som har vakt slik oppmerksomhet ved sin kamp mot dødsstraffen (han kalte i en dødsannonse for en tid siden den henrettede politiske fange Aksel Jørgensen «sønn og broder») har nå utgitt en bok: «Beundringen».

Boken har vakt stor oppsikt bl. a. fordi den beskjeftiger seg med tiden etter 5. mai 1945, og de tilbakevirkende straffelover ut fra et kristent syn. En slags prøve på at en er kristen, er — skriver han — «om man stiller seg solidarisk med de lidende, med dem, som har lidt urett og er utbyttert, og som forfulgt og hatet for denne solidaritets skyld».

På side 110, skriver Møgelvang Nielsen:

«Kirken er avskåret fra å anerkjenne og bøye seg for en lov som skyldes forhåndsvalje og bærer hat til nesten på sin panne. Kirken må derfor forkaste straffelovstillet og kullaste enhver dom, som er avsett etter det. Det er smertelig å tenke på, at det kun er ganske få i den danske dommerstand, som har nektet å domme etter straffelovstillet».

Under okkupasjonen var pastor Møgelvang Nielsen medlem av «motstandsbevegelsen», men han brøt med den da han fikk se dens handlinger etter den tyske kapitulasjon.

Grunnlovs jubileum i rettsløshetens tegn

Den 5. juni i år kan den danske grunnlov feire 100 års jubileum.

Bladet «Revision» skriver i den forbindelse:

«Maktthaverne er allerede i full gang med å forberede store festligheter. I spissen står de personer som under okkupasjonen samarbeidet med tyskerne, og som etter tyskernes kapitulasjon hensynsløst brøt grunnlovens viktigste bestemmelser, bl. a. likhet for loven, og innførte tilbakevirkende straffelover, hvis følger er blitt så urettferdige og grufulle, at det er tale om en nasjonal ulykke av fryktelig karakter. Hvis grunnlovens fedre hadde ant

noe om hvordan deres verk ville bli forvaltet, ville de nok ha frabedt seg jubileumsfestlighetene. Det tales og skrives om noen benådninger både til kongens 50 års dag og jubileet, men det er ikke nådeakter, men rettferdighet det er bruk for — hvis dagen skal kunne feires uten at skamrøden må farve alle danskers kinn».

Norge har rustet nok — tross den siste militære avtale

I anledning en uttalelse av statsminister Gerhardsen under den store A-pakt debatt i Stortinget, skriver «Svenska Dagbladet»:

«Om det norske folk — slik som det nå er framstilt, ser sin sikkerhet i en tilslutning til A-pakten, men med en betydningsfull reservasjon i spørsmålet om mottaking av vestmakt-hjelp, burde det dog følge som en opplagt sluttsats, at Norges egne forsvarstiltak måtte ytterligere utbygges. Dette synes imidlertid ikke å være regjeringens mening. Under debatten i Stortinget uttalte statsminister Gerhardsen: «at hva angår det militære, anser regjeringen, at vi har nådd den grense som vi ikke kan overskride».

Dette stemmer dårlig med det utenrikspolitiske standpunkt som Norges regjering og storting — valgte med den overveldende folkemajoritets bifall. En forklaring av motsetningshold hadde vært nødvendig for å understreke den vilje til selvstendige handlinger — for hvilke det norske svar på den sovjet-russiske note gir et fast og klart uttrykk for. Når vi nå av Norges statsminister får høre at Norge allerede har nådd grensen for hva det anser seg å kunne koste på sitt eget forsvar, må Sverige være glad for at forsvarsforbunds-forhandlingene strandede. Norge makter altså ikke å bygge opp et forsvar til å hevde sin

selvstendighet. Det må i stedet ty til og lite på U.S.A. Dette gir en et beklemmende inntrykk sett ut fra nordisk synspunkt.»

Nazismen er knust — men hvor er friheten?

Den 15. oktober 1948 sendte den engelske understatssekretær Christopher Mayhew, en framstilling til F.N. om Sovjet-Samveldets umenneskelige behandling av tyskere i de nå gjenopprettede og utvidede konsentrasjonsleire i øst-okkupert område i Tyskland.

Mr. Mayhew skriver:

«Siden krigens slutt har sovjets hemmelige politi NKVD, sperret inne flere mennesker enn Hitler gjorde på 12 år».

I denne britiske anklage mot den tidligere våpenbror heter det videre:

«Allerede de for et år siden igang satte undersøkelser viste at det da var flere internerte i tyske konsentrasjonsleire enn i 1939. Vi har grunn til å anta at i de seks store og de seks eller syv mindre konsentrasjonsleire finnes 200—300,000 fanger. Innkomne opplysninger vet å berette at de 17,000 fanger i Buchenwald i april 1947 ble sendt til tvangsarbeide i Sibir, og den 31. januar 1948 ble 42,000 fanger fra konsentrasjonsleiren i Müncheim av det sovjetrussiske hemmelige politi deportert til Kuzbas fabrikker i Sibir. Forholdene i leirene Nautzen, Jambitz, Buchenwald og Sachsenhausen samt NKVD eller MVD anstalter i Pirna, Dresden, Mühlburg, beskriver han på følgende måte:

«Forferdelig hunger, overfylte brakker, herjende sykdommer og helt ubeskrivelige sanitære forhold».

Dette lyder kanskje noe forvirrende for de som ennå har den vest-øst-demokratiske krigspropaganda ringende for ørene, men dessverre, det er nok sant. Det ble ikke frihet selv om «nazismen» ble knust.

Ukens

Peropetkiv

A-PAKTEN

har lenge overskygget alt annet på vårt lands politiske himmel. Alle vet at det skal bli A-pakt. Alle synes kjenne utenriksminister Lange. Det er slik stas.

Gerhardsen & Co. ville ikke ha vennskapspakt i øst. Det var ikke nødvendig, for vi er jo «kamerater» i F.N., ble det sagt.

Men nå er vi sammen med U.S.A. og England også i F.N. Hvorfor da pakt med disse?

Kanskje spiller F.N. liten rolle likevel. Det er nok andre hensyn. Det er kjøp og salg i stort.

Og fort må det gå.

I et annet lite land, Eire, har de også drøftet tilbudet om A-pakt. De besluttet å godta tilbudet, hvis England ville avstå hele Nord-Irland.

Det var ikke så liten betingelse

Men her hjemme ser man bare fram til den dag at Lange atter flyr til U.S.A., og det blir mere skryt og mere stas.

Schjevoia.

Vi ansetter

AVISGUTTER i alle byer.

Gode vilkår. — Skriv til

«8. MAI»

Kristiansund N.

Svar fra o.r.saktører G. Høgtun

For det første må jeg presisere at jeg i min artikkel i Aftenposten for 25.1 d. å. ikke generelt fraråder lempninger i oppgjøret. Tvert imot. Der hvor jeg har hatt anledning til det og hvor jeg mente at det var berettiget, har jeg søkt å gjøre mitt til at oppgjøret skal få minst mulig skadevirkninger.

Jeg kan nå bl. a. henvise til mitt innlegg i Aftenpostens Aftennummer for 25.2 d. å. — Kanskje De også vil ta inn dette i Deres avis? Jeg har nemlig til hensikt å fortsette de spørsmål som jeg der har reist og som prof. Andenæs enda ikke har besvart.

Men jeg har på den annen side reagert overfor den taktikk som er blitt anvendt bl. a. i Deres avis. Man har forsøkt å rokke ved rettsoppgjøret ved å angripe de personer som stiller med det. På samme måte forsøker man nå å skitne til meg, fordi man i meg ser en motstander.

Jeg mener dette med å hevde at man i rettsoppgjøret som allers bør kunne sette sak over person. Dessuten bør det skilles mellom de som har viljen til å leve seg inn i et kultursamfunn og de som ikke har det.

Etter min oppfatning kan en slik

skrivemåte, som den jeg påtaler, bare skade den sak man forsvarer. Min første artikkel i Aftenposten var en advarsel mot slikt. Jeg ser det har gått «hus forbi» hva som var dens hensikt.

Ærbødigst
G. Høgtun.

Overrettssaktører G. Høgtun vil som alle andre være velkommen i rekkene blant de mange som i dag bekjemper det vanvittige rettsoppgjøret.

Hvorledes han vil tale og skrive må bli hans egen sak.

Men da han skrev i Aftenposten at en del som har sønet sin dom, helst burde ha vært «ført tilbake til en fortsatt soning», så kunne vi ikke følge med. De som arbeider i Landsviklovens onde ånd og vil sette oss inn for vår oppfatnings skyld, må vi regne for motstandere. De opptrer nemlig som våre fiender. Ved hjelp av Landsvikloven stjeler det vi sier, røves vårt levebrød, ruineres våre hjem, og i fire fredens år er våre familier blitt påtalt legemlig og åndelig.

Dette er sant og skal sies med sitt rette navn.

Hva angår skrivemåten i «8. mai»

har den vært overmåte pyntelig. Vi har ikke interessert oss for folks privatliv. Det har derimot domstolene og dagspressen gjort — og gjør den dag i dag.

Landssvikanordningen, angiveriet og hekseprosessene har ødelagt dagspressens moral og dommerstandens anseelse. Det blir et seigt arbeide å opparbeide de tapte kulturverdier. Det går dog når folket får forstanden tilbake.

Vi vet at enkelte skriver pent om det stygge rettsoppgjøret for derved å søke å mildne rettskvernen som er i ferd med å male sander og sammen en av deres kjære, det kan vært en far, en bror eller en annen. Men disse tar feil. Staten har ingen sjel. Og i kampen mot trollene er det bare id og lys som hjelper.

Et kultursamfunn er basert på mer eller mindre frivillig samarbeide mellom mennesker. De jurister og dommere som i 1945 i henhold til grunnlovstridige anordninger og anonyme retningslinjer gikk i gang med «utrensningen», var de som ikke hadde «viljen til å leve seg inn i et kultursamfunn». De knuste for fete.

Det kommer kanskje en dag at de utslatte er gode å finne. Men da har de lært mange onde mennesker å kjenne.

Rut.